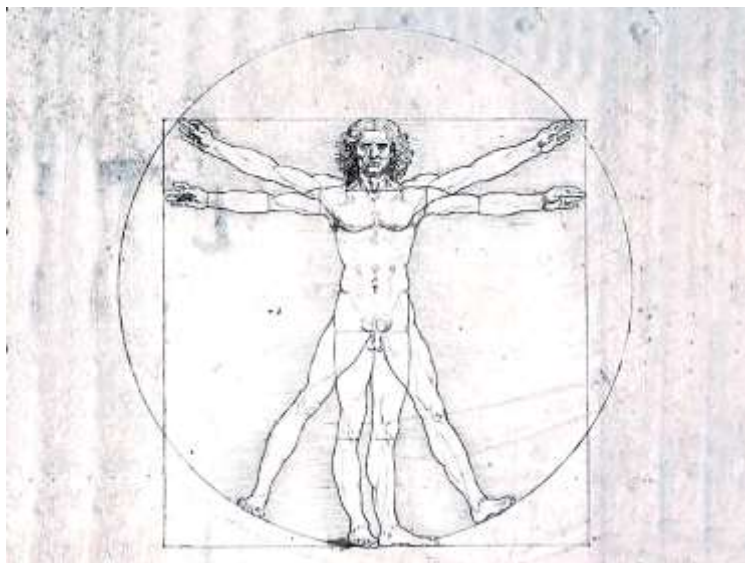

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ВІКОВІ СКЛАДОВІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

(Матеріали Міжнародної студентської наукової конференції
Рівне, 16-17 березня 2007 р.)

Рівне, 2007

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини. Матеріали Міжнародної студентської наукової конференції. Рівне, 16-17 березня 2007 р. Рівне, РДГУ, 2007. – 198 с.

Редакційна колегія:

- Воробійов А.М.** – професор, проректор з навчальної роботи, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ, Заслужений працівник освіти України – голова;
- Лико Д.В.** - професор, академік УЕАН, Заслужений працівник освіти України, декан психолого-природничого факультету РДГУ;
- Романюк В.Л.** – доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ
- Артемова О.І.** – доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;
- Безлюдна В.І.** - доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;
- Главінська О.Д.** – доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;
- Грюк І.Б.** – доцент, завідувач кафедри біології та прикладної екології РДГУ;
- Марциновський В.П.** – професор, завідувач кафедри анатомії та фізіології РДГУ;
- Мельник В.Й.** - доцент кафедри біології та прикладної екології РДГУ;
- Павелків В.Р.** – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Матеріали обговорені та рекомендовані до друку на засіданні науково-методичної ради психолого-природничого факультету РДГУ. Протокол № 3, від 9 березня 2007 р.

ЗМІСТ

Вступ	3
Павлов І.П. Лист до молоді	4
Секція I. Техногенне забруднення довкілля і розлади психіки та поведінки	5
Лико Д.В., Мельник В.Й. Вплив стану довкілля на здоров'я людей	5
Алтухова Анастасія. Вплив екологічних криз і катастроф на психічне здоров'я людини	8
Кравчук Володимир. Вплив та наслідки забруднення атмосферного повітря міста автотранспортом	11
Буткевич Сергій. До проблем становлення екологічної психології	14
Донець Світлана. Психологічні наслідки техногенних катастроф ..	15
Дідусенко Галина. Якість поверхневих вод Рівненщини	18
Денисюк Оксана. Екологічні складові психічного здоров'я	19
Ігнатієва Анастасія. Психологічні особливості дітей, що мешкають у зоні посиленого радіоекологічного контролю	22
Белеля Марина. Екологічна оцінка якості води р. Іква в межах Рівненської області	25
Кушнір В.М., Панасюк В.Ю., Кириченко О. Порушення психофізіологічних процесів і їх профілактика	27
Латюк Ірина. До проблеми визначення екологічної культури особистості	29
Лико Сергій. Зернисті фосфорити у сільськогосподарському виробництві	34
Максимець Оксана. Наслідки акумуляції радіонуклідів у деревині та продукції із деревини	36
Мантула М. Якість води р. Устя та здоров'я жителів міста	40
Миронець Марина. Роль реабілітаційної діяльності психологічної служби системи освіти у збереженні психологічного здоров'я постраждалих від техногенних катастроф	44
Ожаровська Світлана. Соціально-психологічна складова наслідків Чорнобильської катастрофи	46
Пілічук Ольга. Дослідження віддалених наслідків техногенних катастроф на прикладі переселених чорнобильців Миколаївської області	48

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Сахневич Людмила. Вплив промислових викидів Рокитнівського склозаводу на якість атмосферного повітря	51
Фількевич Вікторія. Техногенне забруднення довкілля і розлади психіки та поведінки	53
Хабаров Володимир. Дослідження внутрішнього опромінення населення контрольованої зони Рівненської АЕС.....	56
Хильчук Ольга. Вплив іонізуючого випромінювання на організм людини.....	58
Шаправський Олександр. Техногенне забруднення атмосферного повітря м. Рівне промисловими викидами КТП «Теплокомуненергія»	63
Секція II. Вікові та гендерні аспекти психічного здоров'я особистості	66
Осьмак Л.П., Андрущенко Оксана. Гендерні особливості конфліктної поведінки підлітків	66
Вітрук Алла. Негативний вплив телебачення на психіку підлітків ..	68
Галабурда Лідія. Професійні інтереси як компонент психічного здоров'я особистості	70
Гусаківська Світлана. Психологічні чинники адитивної поведінки підлітків.....	72
Дука Ольга. Здоровий спосіб життя в юнацькому віці: реальний погляд	80
Драченко Ольга. Гендерні особливості соціальної адаптації	82
Юрченко В.М., Замлинна Наталія. Гендерні особливості міжособистісних стосунків у дітей молодшого шкільного віку	85
Ковальчук Богдана. Феномен психічного здоров'я як об'єкт теоретичних досліджень	87
Ковтун Наталія. Зв'язок між особливостями стосунків у сім'ї та формуванням агресивних реакцій в юнацькому віці	90
Корольчук Ірина. Пам'ять в системі пізнавальної діяльності	93
Костючок Олег. Психологічні особливості впливу соціального статусу в групі на характер міжособистісних стосунків молодших школярів	95
Кужель Інна. Профілактика алкоголізму – основа психічного здоров'я нації	98
Лаворик Лариса. Наукові дослідження материнської сфери – проблеми та перспективи.....	100
Музичук Віта. Згубний вплив куріння на організм людини	103

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Назарець Людмила. Передумови адиктивної поведінки підлітків та фактори захисту тема.....	106
Почасвець Ірина. Гендерні та мотиваційні особливості формування звички тютюнопаління серед студентської молоді	108
Пясецька Ірина. Екологічні і вікові складові психічного здоров'я людини.....	110
Соботович Олександр. Особливості короткочасної пам'яті у студентів-біологів.....	113
Юрим Світлана. Моделювання пам'яті	115
Секція III. Діагностика та шляхи профілактики розладів психіки та поведінки	117
Руденко Н.М, Бейлах О.М. Аналіз рівня сформованості відповідальності студентів-першокурсників	117
Божок Яна. Вплив епілепсії на психічний розвиток і поведінку хворого.....	118
Неровня О.В., Вовк Анна. Психопатологічне функціонування у соціально-культурному контексті.....	121
Гомончук Катерина. Дослідження особливостей сприйняття соціальних феноменів студентами молодших курсів (на основі теорії Дж. Келлі).....	123
Гончарова Наталія. Інформаційні неврози: проблема діагностики і профілактики	126
Дубровський Роман. Переваги ДБСТ над школами-інтернатами у контексті попередження проявів девіантної поведінки	129
Зажицька Тетяна. Теоретичні та прикладні аспекти стилю.....	132
Зеленська О. Проблема погіршення стану здоров'я дітей і молоді в Україні та шляхи формування здорового способу життя	133
Юрченко В.М., Князева Анна. Соціально-психологічні установки українських студентів до сприймання людей інших національностей.....	135
Осьмак Л.П., Кордоба Інна. Комунікативна некомпетентність як чинник соціально дезадаптованої поведінки підлітків	138
Вікторія Косенко. Психологічні аспекти віктимної поведінки в підлітковому віці	139
Козішкurt Уляна. Агресивні тенденції в сучасному суспільстві: інстинкт чи інформаційний наслідок?	142
Кравець Віта. Формування сприятливого мікросередовища сім'ї.....	144
Лабик Юля. Психосоматичні розлади як проблема клінічної психології: регіональні аспекти	147

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Музичук Ірина. Усвідомлення сенсу життя як чинник самоактуалізації підлітків	151
Назаренко Ольга. Проблемы одаренности и гениальности	153
Остапович Ірина. Конструктивні копінг-стратегії.....	155
Поліщук Альона. Фобії-комплекси: причини і наслідки.....	158
Романів Наталія. Специфічні особливості виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування у різних типах навчальних закладів	160
Ромашевська Ольга. Нові шляхи діагностично-корекційної допомоги дітям з особливими потребами	164
Осьмак Л.П., Тирак Тетяна. Психопрофілактика деструктивних форм самоствердження підлітків	167
Усачик Ольга. Антистресорні властивості лікарських рослин – радіопротекторів.....	169
Хоровець Ірина. Психічне здоров'я як складова якості життя особистості	172
Чубко Мар'яна. Зростання патологій щитоподібної залози, викликаних радіаційним забрудненням деяких районів Рівненської області як один із чинників впливу на поведінку людини.....	175
Чекун Юлія. Профілактична дія радіопротекторів по подоланню проявів патогенезу ЦНС	179
Шевців М.В., Чикун Зоряна. Психофізіологічні механізми формування неврозів	181
Юрчук М. Люди і СНІД - знати, щоб жити	183
Янчук Катерина. Психологічні чинники виникнення розладів харчування та шляхи їх профілактики у старшокласниць	186
Відомості про авторів.....	190

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Питання про адетивну поведінку у підлітковому та юнацькому віці залишається відкритим, бо є найбільш актуальним в наш час. Проведене нами дослідження є прямим доказом цього.

Список використаних джерел

1. Максимова Н.Ю. Психологія адиктивної поведінки: (навч. посібн.) – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. – 308 с.
2. Москаленко В.Д. Ребенок в «алкогольной» семье: психологический портрет // Вопросы психологии. – 1991. – №4. – 192 с.
3. Психологічний словник / Під ред. В.І. Войтко. – К.: Вища школа, 1982. – 216 с.
4. Тамбовская А. Дети и алкоголь (класный час) // Позакласный час. – 2004. – № 15-16. – 64 с.

УДК 159.922.1:316.6

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ

Драченко Ольга, магістрантка РДГУ

Науковий керівник: **Рудь Г.В., к. психол. н., доц.**

Протиставлення “чоловічого” і “жіночого” - одна з загальних парних опозицій людської психіки . Уявлення про “жіноче” і “чоловіче” в стилі поведінки, рисах характеру, сімейному і соціальному статусі виявляється як на особистісному рівні, так і в культурі в цілому. Ідея протилежних психологічних світів “сильної” і “слабкої” статі домінує в підручниках, рекламі, засобах масової інформації.

Різниця в психології чоловіків і жінок сприймається деякими вченими (В. А.Геодакян, Говорун Т., Кікінеджи) як вроджена схильність, біологічний феномен, а не результат засвоєння соціальних ролей. Біологічні відмінності між чоловічою і жіночою статтю не викликають сумнівів. Але якими б великими не були біологічні відмінності чоловічого і жіночого організмів, їхній вплив на психологічні властивості статей не є очевидними.

Багато психологічних досліджень (В.Д. Єремєєва , Т. П. Хризман, Г.М. Бреслав, Б.І. Хасан) відкривають для нас відмінності психологічного світу хлопчиків і дівчаток. Важливо дослідити, як і наскільки психологічні відмінності хлопчиків і дівчаток виявляються у

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

дорослих чоловіків і жінок, тому що у свідомості багатьох людей психологічні відмінності між статями не підлягають сумніву.

Дослідження американських психологів [2] про природу агресивності показали, що, по-перше, статеві відмінності в агресивності спостерігаються постійно, але уявлення про більшу чоловічу агресивність виявилися статистично незначними, що свідчить про відсутність виразної різниці між агресивністю чоловіків і жінок; по-друге, невеликі відмінності в показниках були зафіксовані тільки з приводу фізичного насильства і не виявлені для інших видів, наприклад вербальної або уявної. Ці відмінності вчені пов'язували не з вродженими задатками чоловіків, а з впливом соціального середовища, що заохочує агресивність чоловічого характеру. Дослідження самовпевненості, як суто чоловічої риси, показало незначні відмінності порівняно з жінками, хоча в жінок частіше фіксують занижену самооцінку і закомплексованість. Чоловіки більше намагаються виглядати самовпевненими, ніж невпевненими в собі. Психологи прийшли до висновку, що самовпевненість закріплюється в чоловічій психології завдяки очікуванням соціуму.

Чоловіками і жінками не народжуються, а стають у процесі виховання, під впливом соціального оточення, що соціалізує стать, перетворюючи індивіда з визначеною біологічною приналежністю в психічну стать. Останнім часом уявлення про чоловічу і жіночу статеву роль зазнають критики з боку ряду авторів (К. Бартол і Д. Мартін, Т. В. Бендас, В. О'Лірі). Представники нової точки зору вважають, що традиційні статеві ролі обмежують і стримують розвиток не тільки жінок, але і чоловіків. Вони служать джерелом психічної напруженості чоловіків і непридатні для виховання хлопчиків. Підкреслюється, що ці стереотипи не підходять більшості чоловіків. Більш того, вони шкідливі, тому що чоловіки, що не приймають їх, зазнають суспільного осуду; ті ж, хто намагається їм слідувати, чинять над собою насильство. Дж. Плек (1978) навіть дотримується думки, що, за винятком агресивності, чоловіки і жінки схожі один на одного у своїй поведінці, і їх не слід диференціювати за характером статевих ролей.

Треба визнати, що існуючі в суспільстві гендерні стереотипи дійсно можуть відігравати негативну роль, багато в чому спотворюючи справжню картину. Гендерні стереотипи— це узагальнені переконання про те, як дійсно поведуться чоловіки і жінки. Термін варто відрізнити від поняття гендерна роль, що означає

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

набір очікуваних зразків поведінки (норм) для чоловіків і жінок. Поява гендерних стереотипів обумовлена тим, що модель гендерних відносин історично надбудовувалася таким чином, що статеві відмінності розташовувалися над індивідуальними, якісними відмінностями особистості чоловіка і жінки.

Перший негативний ефект полягає в тому, що існуючі стереотипи образів чоловіків і жінок діють як збільшувальне скло, і відмінності між чоловіками і жінками підкреслюються в значно більше ступені, ніж є в дійсності.

Другий негативний ефект статевих стереотипів — це різна інтерпретація й оцінка однієї й тої самої події залежно від того, до якої статі належить учасник цієї події. Це наочно проявилось при сприйнятті дорослими дітей різної статі (Дж.Кондрі, С. Кондрі, Дж.Рубін).

Третій негативний ефект гендерних стереотипів полягає в гальмуванні розвитку тих якостей, що не відповідають даному статевому стереотипові.

Таким чином, спостереження показують, що ні в біологічному, ні в психологічному значенні не зустрічається чистої чоловічності і жіночності. У кожній особистості спостерігається “суміш” біологічно-психологічних ознак своєї і протилежної статі. Але в той же час варто розуміти, що двостатева людська істота наділена визначеною статтю, і вона не може з'єднувати в собі протилежні сутності, доки не знайде свою власну.

На даний момент ми досліджуємо зв'язок гендеру та визначення особистістю власного кар'єрного росту (учні випускних класів Рівного та Шепетівки, 120 чол.). Проведені дослідження за допомогою модифікованої методики А. Кроніка та футурологічного опитування показали, що гендерні стереотипи значно впливають на формування уявлення старшокласників стосовно свого кар'єрного росту. Ще зі школи хлопців цікавить робота, що дозволяє розкрити їх творчий потенціал, також вони бажають стати незалежними, зайняти високе становище у суспільстві, а це можливо досягти, зробивши гарну кар'єру. Щасливе життя для них – це успіхи в роботі, які на їх думку обумовлюють родинне благополуччя. Дівчата ж більше налаштовані на сімейні цінності та на кар'єру чоловіка, вони також бажають мати цікаву роботу(щоб не займала багато часу), але прагнуть авторитету. Проблема впливу гендерних відмінностей на кар'єрний ріст ще не

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

достатньо досліджена, потребує більш глибокого вивчення досить багато аспектів взаємозв'язку гендеру та кар'єри.

Список використаних джерел

1. Берн Ш. Гендерная психология. – СПб.; М., 2001-247с.
2. Говорун Т., КікінеджиО. Стать та сексуальність:психологічний ракурс: Навч. посібник.- Тернопіль:Навчальна книга – Богдан, 1999.-384с.
3. Клещина И. С. Самореализация личности и гендерные стереотипы // Психологические проблемы самореализации личности. Вып.2. – СПб.:Изд-во СПбГУ,1998.- 256с.
4. Майерс Д. Социальная психология. – СПб.: Питер,2000-325с.
5. Попова Л. Психологические исследования и гендерный подход//Женщина. Гендер. Культура. – М., 1999.-163с.

УДК 159.922.1

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Юрченко В.М., к. психол. н., доц.,

Замлинна Наталія, студентка РІС КІСУ

У системі освіти до сьогоднішнього дня чітко закарбувалося об'єднуючі слова „діти” чи „школярі”. Це, звичайно, є віддзеркаленням (відокремленості) суспільного розмежування „дорослі-діти”. Ми навчаємо підрастаюче покоління у спільних групах дитсадків, у спільних класах шкіл, у спільних інститутських групах. Адже це не просто діти, а хлопчики чи дівчатка із особливостями сприйняття, мислення, мовлення, емоцій, з особливостями організації мозку, із різними установками, типами характеру і поведінки, різні за своїм біологічним віком. Для системи освіти вони усі однорідні „діти”. А закінчивши школу, раптово стають юнаками та дівчатами. Невже одразу, в один день? Ні. Всупереч усім упередженням, усі ці роки вони не переставали бути хлопчиками і дівчатками і розвивалися за своїми, заданими природою, програмами. На кого не розраховане навчання в школі і як прийнятий тут тип виховання і навчання впливає на хлопчиків і дівчаток? Як позначається однаковий підхід у вихованні на стосунках у класних колективах школярів?

Від народження всі люди різні і найлегше цю різницю пояснити через гендерний підхід. Нам добре відомі часи, коли дівчаток і хлопчиків виховували в окремих навчальних закладах, де відрізнялися